

W. BIEGAŃSKIEGO · W. CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKCJI ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

GONIEC CZĘSTOCHOWSKI

BIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY, EKONOMICZNY I LITERACKI, POSWIECONY SPRAWOM MIEJSCOWYM ORAZ ZAGŁĘBIA DĄBROWSKIEGO.

Redakcja i Administracja: CZĘSTOCHOWA, ul. ALKJA Nr. 3. — TELEFON Nr. 23.
 Redaktor lub jego zastępca przysięga i zobowiązuje się do wywiązywania z obowiązków redaktorskich z wyjątkiem przypadków, w których jest to niemożliwe.
 Wszelkie ogłoszenia przyjmujemy za gotowcem, w całości lub częściowo, z wyjątkiem ogłoszeń, które nie mogą być zamieszczone w całości.
 Wszelkie ogłoszenia przyjmujemy za gotowcem, w całości lub częściowo, z wyjątkiem ogłoszeń, które nie mogą być zamieszczone w całości.

Agencja: w Rakowie, Noworodanku, Myszkowie, Zawierciu, Piotrkowie, Łodzi i Warszawie. — Cena pojedynczego egzemplarza kop. 2.

Mączka Nestle'a

znana jako najlepszy środek odżywczy dla dzieci i rekonwalescentów

MADESZŁA

w nowym opakowaniu polskim

i jest do nabycia w poważniejszych aptekach, składach aptecznych i większych sklepach kolonialnych.

Opakowanie polskie
daje gwarancję świeżości mączki

Cena detaliczna
Mk. 2. za puszkę.

welskim Krakowie i we Lwowie, gdzie narażona na ciągłe zakusy Rusinów, musiała się godzić na stałe kompromisy, oświata polska zyskuje trzeci mocny punkt oparcia w dwóch wyższych uczelniach warszawskich, które są pierwszą pewną realną naszą zdobyczą w wojnie obecnej.

Inni zdobywają twierdze i armaty — my zdobywamy fortece myśli polskiej, pamiętając imionami: Szwejkowskich i Lelewelów, Kaszczyków i Mianowskich. Dziś wchodzi z nią do historii nazwiska rektorów dr. Józefa Brudzińskiego (uniwersytet) i Z. Straszewicza (politechnika), oraz profesorów: dr. Kostaneckiego, mec. A. Parczewskiego, Ad. Kryńskiego, L. Kryńskiego, J. Lewińskiego, T. Kowalskiego, Jarry, Wł. Tatariewiczza, Łukaiewiczza, dr. W. Gaskzowskiego i Ed. Abramowskiego.

Placówka, będąca od lat kilkadziesiąt systematycznym hamulcem oświaty; instytucja, pełna profesorów-urzędników, nie tylko bez wykształcenia, ale specjalnie z politycznym celem rusyfikacyjnym na stanowiska mianowanych ustąpiła miejsca instytucji ściśle oświatowej, wolnej od wszelkiej polityki, która jeśli nie zarządza, to w jaknajkrótszej przyszłości wznowi piękne tradycje polskiej nauki.

Zdobyc to — powtarzamy — wielka i cały kraj, cały naród z radością wita odbywającą się o g. 11 i pół rano w auli pałacu Kazimierowskiemu, po nabożeństwie odprawionem w Katedrze św. Jana — poniedziałkową uroczystość otwarcia uniwersytetu.

Beatus qui tenet! Fr. Gal.

Ustawa szkolna 1862 roku.

I.
 Od chwili upadku odrodzenie swoje Polska widziała zawsze w pracy nad oświeceniem ludu, w podniesieniu szerokich warstw narodu do zrozumienia praw własnych i obowiązków wobec ojczyzny. To też ilekroć warunki pozwalały na to, energia społeczna z całą siłą gromadziła się ku tej pracy, a myśl najlepszych w narodzie ludzi otaczała głęboką troską sprawę zreformowania, bądź zorganizowania na nowo szkolnictwa. Od St. Konarskiego, na którego cześć wybito medal z napisem znanym „sapere ausero”, po dzień dzisiejszy usiłowania w tym kierunku tworzą jeden łańcuch, którego poszczególne ogniwa odpowiadają ściśle krótkim etapom zdławnej wolności na drogach narodu. Idą więc kolejno po sobie: prace Komisji edukacyjnej, reformy z czasów Ks. Warszawskiego, okres Królestwa Kongresowego, reformy Wielopolskiego i ustawa szkolna z r. 1862, wreszcie Macierz polska z r. 1905—6 i uchwała zarządu stołecznego m. Warszawy z d. 23 sierpnia r. b. o nauczaniu powszechnem. Na przestrzeni z górą stulecia przewodzi tu i świeci narodowi jedna idea, nie urzeczywistniona dotychczas, nie mniej jednak świadcząca o tem, z jakim wysiłkiem dążył naród do

jej urzeczywistnienia wbrew wszelkim przeszkodom, mając w sobie zawsze, odpowiednio do epoki i chwili, dojrzały pogląd na zadania i cele szkoły.

Ostatnim „urzędowym” objawem tej dojrzałości w dziedzinie postulatów oświatowych i pedagogicznych jest mało znana, z powodu, iż w życie w całości nie weszła „Ustawa szkolna z r. 1862”.

Przypomina ją obecnie i omawia szerzej praca p. t. „Reforma szkolna 1862 roku. Organizacja szkolnictwa elementarnego” *)

Rzecz tak się miała. Wobec tego, że ukaz cesarski z d. 26 marca 1862 r. oddawał pod prezydencję Wielopolskiego nowe ustanowioną Komisję wyznań rel. i ośw. publ., polecono mu opracowanie projektu organizacji tej komisji i nowej ustawy szkolnej.

Dla przygotowania projektu organizacji Komisji Wielopolski utworzył specjalny komitet pod prezydencją Solnickiego, z udziałem Józefa Korzeniowskiego, Kosińskiego, de Vidala, Piwarskiego i in. Głównym twórcą projektu był Korzeniowski. „Praca ta, gdyby warunki pozwoliły jej wejść w życie — wyznaje p. Sempołowska — postawiłaby go (Korzeniowskiego) w szeregu pierwszych pracowników na polu szkolnictwa narodowego”.

„Ustawa szkolna z r. 1862, obmyślona i opracowana logicznie we wszystkich szczegółach, ma pewne wytyczne linie ideowe, które nadają jej charakterystyczną cechę: 1) nauka jest prawem i obowiązkiem wszystkich obywateli kraju; 2) szkoła w Polsce jest polską; 3) szkoła przedewszystkiem kształci ogólnie (potem dopiero przygotowuje zawodo); 4) szkoła jest instytucją społeczną (nie państwową).

Dążenia narodowe i polityczne ówczesnego społeczeństwa polskiego znajdują w reformie wyraz bardzo mocny. Pragnienie złączenia braterskim węzłem wszystkich mieszkańców naszej ziemi zajmowało wtedy umysły polityków i serca marzycieli. Wynikiem tego dążenia jest szkoła dla wszystkich, łącząca się w całość z reformą włościańską i żydowską.

Z. D.
 Kurjer Warszawski.

*) Warszawa, 1915. Towarzystwo wydawnicze w Warszawie.

Komunikaty urzędowe.

Komunikat niemiecki.

BERLIN. (W. R. T.) Urzędowo donoszą 14 listopada:

Wschodni plac boju.
 Grupa armii feldmarszałka Hindenburga:

Grupa armii księcia Leopolda Bawarskiego.
 Nie zaszły żadne znamienne wydarzenia.

Grupa armii generała Linsingena.
 Około Podgajca, na północy od Czartorska, wojska niemieckie wtargnęły do stanowisk rosyjskich i wzięły

1515 jeńców, oraz zdobyły 4 karabiny maszynowe.

Na północ od linii kolejowej Kowel—Sarny, postępuje atak przed liniami austriackimi.

Balkański teren walk.

Armje generałów Koevessa i Gallwitzza odrzuciły przeciwnika ponownie na całym froncie, częściowo wśród zociętych walk. 13 oficerów i 1760 żołnierzy wzięto do niewoli, oraz zdobyto 2 armaty.

Armia generała Bojadiewa, w połączeniu z wojskami niemieckimi, posuwa się od południowej Morawy.

Zachodni plac boju.

Nie zaszły żadne ważniejsze wydarzenia.

Naczelne dowództwo armji.

Areztowanie Chrustalewa-Nosara.

Znany z czasów rewolucji rosyjskiej w r. 1905 przywódca deputacji robotniczej Chrustalew-Nosar, który zbiegł do Paryża i tam wydawał dziennik rewolucyjny, przybył do Torneo, aby udać się do Rosji, został jednak natychmiast zaarrestowany i przeprowadzony do więzienia petersburskiego.

W sprawie wymiany barona Korffa.

W zamian za uwolnionego gubernatora Warszawy barona Korffa rząd rosyjski wypuścił na wolność landrata powiatu łeckiego d-ra Petersa, którego Rosjanie w lutym br. z innymi wybitnymi osobistościami zabrali, jako zakładników.

300 dzwonów.

W parku klasztoru Nikolskiego pod Moskwą i ży teraz trzysta dzwonów kościelnych, zdjętych przez Rosjan w różnych miejscowościach Polski i Litwy w obawie, by ich nie zabrali nadciągające wojska austriacko-niemieckie na cele wojenne. W parku klasztornym — jak donosi „Svenska Dagbladet” — widać różne rodzaje dzwonów; od ciężkich i potężnych dzwonów katedralnych, do małych wiejskich sygnatur. Leżą one rozrzucone bezładnie, wszystkie pomieszczone razem: rzymsko-katolickie, grecko katolickie, prawosławne i luterskie. Każdy jednak jest zaopatrzone w znaczek, zawiadamiający, z której miejscowości pochodzi.

Z Dumy.

Podług informacji, posiadanych przez „Nowoje Wremia” sesja przyszłej Dumy ograniczy się na kilka dniach; praca jej poświęcona będzie wyłącznie zbadaniu budżetu państwowego. — Rząd nie życzy sobie długotrwałej sesji, aby jej nie wyzyskały partje lewicowe w celach agitacyjnych, jak to miało miejsce na ostatniej sierpniowej sesji.

Z Petersburga donoszą, że według informacji dzienników, posłowie do Dumy najrozmaitszych partji zaczęli się już zjeżdżać do Petersburga. Mają oni na zebraniach partyjnych uchwalać energiczne rezolucje z żądaniem, aby Duma zwołana była w terminie prawie określonym na dłuższą sesję. Taka jest wyraźna wola ludu. Jeżeli

kie góry w okręgu pomiędzy Ibarą a doliną Morawicy, wzięta szturmem ważne wzgórze Smreak, Trigonometr 1649, Kosutica i Trigonometr 1512, oraz odparty kilka kontrataków.

Armja generała Gallwitsza wywalczyła przejścia w górach Jastrebac i wzięła 1100 jeńców.

Armja bułgarska kontynuuje przeprawę przez Morawę.

Zastępca szefa sztabu generalnego v. Hoefler.

— ■ —

Rozmaitości.

Teatr polski w Szwajcarii.

W Zurychu zawiązał się komitet, mający na celu wystawienie w większych miastach szwajcarskich szeregu polskich utworów dramatycznych.

Na czele organizacji stoi znana w polskich kołach Szwajcarii filantropka p. Bronisława z hr. Olizarów Pieńkowska, kierownikiem artystycznym imprezy jest literat Jan Pietrzycki.

Już w ciągu listopada ma być wystawiona „Warszawianka” i „Sędziowie” Wyspiańskiego.

Oświata w Europie.

Pewien uczoney szwedzki zbadał stan oświaty w różnych krajach. O-tóż według zebranych przez niego danych w Europie istnieje 464.551 szkół, w których milion nauczycieli naucza 50 milionów dzieci. Najwięcej nauczycieli jest w Rosji, bo 195 tys., co jednak przy jej obszarze i zaludnieniu stanowi tak niewielką liczbę, iż Rosja pod względem oświaty stoi na jednym z ostatnich miejsc. Analizy przypada na 1000 mieszkańców: w Niemczech 5, w Anglii 10, we Francji 40, w Belgii 102, we Włoszech 315, w Rosji zaś 617, co dowodzi znacznej przewagi zachodu nad wschodem pod tym względem. Na zachodzie Europy uczęszcza do szkół 68 proc.—75 proc. dzieci w wieku szkolnym, gdy tymczasem na wschodzie tylko 25 proc.

93.000 marek odszkodowania za złamaną nogę.

Dyrektor miejskiego teatru w Eisenach, niejaki Rudolph, złamał nogę wskutek ślizgawicy na terytorjum miasta w roku 1909. Ponieważ nie wyleczył się do tego stopnia, ażeby mógł w całej pełni wykonywać swój zawód, zaskarżył miasto o odszkodowanie, został jednak w pierwszej instancji ze skargą odrzucony. Lecz pan Rudolph nie dał się wygrać tylko do dechodził swych praw dalej i wreszcie w ostatniej instancji rozstrzygnięto sprawę na jego korzyść, a mianowicie oprócz kosztów, przyzna-no dawniejszemu dyrektorowi 93.000 mk. odszkodowania, które miasto Eisenach musi teraz wypłacić.

List doręczony przez pocztę po 64 latach.

Pewien kupiec w Hamburgu otrzymał w tych dniach list pisany 25 listopada 1851 roku. List ten, oddany na pocztę w Hamburgu, adresowany był do niejakiego F. Frahma w Rensburgu, odległym o kilkanaście kilometrów od Hamburga i nosi stempel „holsztyńskiej poczty w Hamburgu” z dnia 25 listopada. Koperta zawiera dopisek: w załączeniu próbki kawy i ryżu bez wartości—franco.

List ten najwidoczniej doszedł do Rensburga i tam musiał na pocztę gdzieś się zawieruszyć, tak że go nie odnaleziono.

Po 64 latach przy porządkowaniu gruntownem gmachu poczty list ten wpadł do rąk urzędników i odesłano go z powrotem do Hamburga, wobec nie istnienia w Rensburgu adresata. W ten sposób kupiec hamburski, spadkobierca wysyłającego z przed 64 lat oddzielny ciekawy dokument swego spadkodawcy.

Charakterystyczny fakt, że obecna poczta nie pobrała za list ten opłaty aczkolwiek byłaby uprawniona do tego w zupełności, gdyż marka poczty holsztyńskiej, obecnie wobec istnienia jednej tylko ogólnej poczty Rzeszy, wcale nie obowiązuje.

Lista opiekunów dzielnicowych:

- 1 dzielnica—Zawodzie—p. Teofil Markowski.
- 2—Sachalin — p. Piotr Wypchak na Sachalinie.
- 3—ulice: Prosta, Koźia, Senatorska, część Garncarskiej i Nadrzeznej, Mostowa itd.—p. Jan Ozwowski, Prosta Nr. 10.
- 4—Krakowska, Mikołajewska, Targowa, część Nadrzeznej i Garncarskiej—p. Stanisław Rupprecht Krakowska Nr. 4.
- 5—Aleksandrowska, Spadek, Krótka, Tartakowa, Stodolniana, część Warszawskiej—p. Alfons Klawe, Aleksandrowska.
- 6—Nowy Rynek, część Ogrodowej i Mikołajewskiej, Fabryczna, Aleja I—p. Józef Górski, Mikołajewska Nr. 14.
- 7—część Ogrodowej, Stawowa, Mokra, Mała — p. Piotr Chochoł, Krakowska Nr. 40.
- 8—Aleja II, część Teatralnej, Cerkiewnej i Ciemnej — p. Zygmunt Mendelson, Cerkiewna Nr. 4.
- 9—Aleja III, Szkolna, Celna, część Jasnogórskiej — p. Marcin Kurpiński, Cerkiewna Nr. 23.
- 10—część Teatralnej, Żelazna, Zielona, Stanisława—p. Feliks Kwaśniewski, Żelazna Nr. 7.
- 11—Hubertowska—p. Jakób Szymański, Hubertowska Nr. 9.
- 12—Stradomska, Mickiewicza—p. Bolesław Morawski, ulica Ciasna Nr. 10.
- 13—Kamienic, Kazimierza, Augustyna, Barbary Nr. 9.
- 14—Wieluńska, Kiedrzyńska, Stara, Św. Jana, część Ciemnej, Rynek Wieluński — p. Wyrzykowski, Wieluńska Nr. 12.
- 15—Rocha, Parkitka, Rogatka—p. Józef Gołnik, Wieluńska Nr. 17.

Do tłumaczenia przyjmuję akta notarialne i inne dokumenta Peszke Wieluńska 12. 0167-

Do wydzierżawienia ogród owocowo-warzywny oraz do sprzedania 7 lip zabitych na wyroby 0.69-

Zginął kociołek siwy Odprowadzić za nagrodą Hotel „Victoria” skład wędlin. 812-

Repertuar teatrów.

Dziś we wtorek:

Paryski — „Baranek” operetka w 1-ym akcie i obrazy kinematograficzne.

Corso—„Elegancki złodziej” komedja w 1-ym akcie i obrazy kinematograficzne.

Odeon — Obrazy kinematograficzne.

Doktor BRONIAŁOWSKI
PAWEŁ
 Częstochowa, Nowy-Rynek 3, telefon 34
 Choroby skórne, płucne, włośni weneryczne i Komplikacje lekarskie. Przyjmuje od 9-12 rano i od 4-8 po poł. Poniżej od 3-4 popołudniu. Stosuje wrodziny wstrzykiwane SALT WARSANB (DATA 986 i 914) i inne dane krotki za syfili. 9-

BYSTYDZIŃSKI I PIŃKOWSKI
 Apteka w Częstochowie
NIERENO - NERVOSIN
 pomaga się w wodzie bez opłaty
 przeciwko migrenie
 bólem głowy, zawrotom i t. p.
 W aptece można wyczerpić i wyczerpić w aptekach i składach aptecznych.

Drzewka owocowe
 Zakład ogrodnictwa „Halinów” poleca s-sie słynne drzewka owocowe i ozdobne. Obecnie najtaniej pora sadzenia także małą ilość **Kapusty Halinowskiej i marmolat owocowych.** Szkolna 20 róg Ciemnej.

Mięso jarskie tanie dobre pożywe zdrowe poleca St. Szczawiński II Aleja róg Teatralnej. 893-

Zginął pasport wydany przez magistrat m. Piotrkowa na narwisko Beniamina Łasek

Wyborowy t-arożek funt 28 kop. poleca Szczawiński II Aleja róg Teatralnej. 898-

Do sprzedania lub wynajęcia fortepian, także do wynajęcia pianino. Wiadomość Zielona № 18. 0.64-

Do wynajęcia tanio różne mieszkania składające się z dużego pokoju i kuchni. Mieszkania to odpowiednio są także na skład. Tamże duży plac do wynajęcia. Wiadomość u stróżki domu ul. Św. Stanisława № 3. 0.66-

Kupię cytryny i figę do mleka. Oferty w Gońcu sub. cytryny i figa 811-

Uprzejmie prosimy Szanownych prenumeratorów o uregulowanie zaległej prenumeraty.

DRUKARNIA I LITOGRAFJA

F. D. Wilkoszewskiego

w Częstochowie, II Alleja № 38.

▼ ▼ ▼

Wykonywa wszelkie roboty starannie i akuracie po cenach możliwie niskich.